

CITLIVÉ INFORMÁCIE, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE EMBARGO: SIETĚ EÚ PRE POTRAVINOVÉ PODVODY OBMEDZENÉ POUŽITIE

OTÁZKY A ODPOVEDE

Otázky a odpovede týkajúce sa falšovania medu.

Čo je to koordinovaná akcia EÚ?	2
Je med v EÚ v súčasnosti regulovaný?.....	2
Aké sú pravidlá pre obsah cukru v mede?	2
Prečo bol med vybraný na koordinovanú akciu EÚ?	2
Aké sú najbežnejšie podvodné praktiky týkajúce sa medu?.....	3
Čo stimuluje falšovanie medu?.....	3
Aké sú priame a nepriame dôsledky falšovania medu pridaním cukrov?	3
Je kŕmenie včiel cukrovými sirupmi príčinou falšovania medu?	4
Aké boli ciele koordinovanej akcie EÚ „Z úľov“?	4
Kto boli aktéri koordinovanej akcie EÚ „Z úľov“ a aké boli ich úlohy?	4
Aká bola metodika odberu vzoriek na účely plánu kontrol?	5
Aké analytické metódy a rozhodovacie mechanizmy sa uplatňovali na identifikáciu podozrivých vzoriek medu?	5
Čo vyplýva z výsledkov fázy odberu vzoriek?.....	5
Sú výsledky koordinovanej akcie EÚ reprezentatívne pre trh EÚ s medom?.....	6
Aké sú hlavné závery fázy odberu vzoriek?	6
Čo vyplýva z výsledkov fázy vyšetrovania?	7
Aké sú hlavné závery fázy vyšetrovania?	7
Ako sa vykonávajú vyšetrovania úradu OLAF?	7
Aký právny rámec upravuje intervenciu úradu OLAF v rámci koordinovanej akcie EÚ?.....	7
Ako OLAF zbiera digitálne dôkazy?	8
Aké boli výsledky vyšetrovania úradu OLAF?.....	8
Aké opatrenia prijme Komisia na zabezpečenie toho, aby sa med nefalšoval pridaním cukru?.....	8
Ako bude Komisia spolupracovať s príslušnými orgánmi v tretích krajinách?	9

Čo je to koordinovaná akcia EÚ?

Útvary Komisie môžu na žiadosť jednej alebo viacerých krajín EÚ alebo z vlastnej iniciatívy koordinovať činnosti na úrovni EÚ. Dochádza k tomu, keď sú prevádzkovatelia v niekoľkých členských štátoch zapojení do novej podvodnej schémy a keď toto podozrenie predstavuje buď zdravotné riziko, alebo významné sociálno-ekonomické riziko. Rozhodovacie kritériá pre takúto koordináciu na úrovni EÚ zohľadňujú závažnosť týchto rizík, spoľahlivosť dostupných informácií a ich podobnosť s predchádzajúcimi prípadmi. Ak podozrenie súvisí s dovážanými výrobkami, Komisia spolupracuje s dotknutými krajinami mimo EÚ a požaduje ciele informácie a vyšetrovania.

Je med v EÚ v súčasnosti regulovaný?

Med je prírodný produkt, ktorý je oceňovaný pre svoje sladiacie vlastnosti už od staroveku. Právne predpisy EÚ sú zamerané na zachovanie čistoty medu ako nespracovaného surového poľnohospodárskeho produktu, pričom sa v nich vylučuje zmena jeho chemického zloženia.

V smernici Rady 2001/110/ES prílohe 1 bode 1 sa vymedzuje ako: „*prírodná sladká látka produkovaná včelami (Apis mellifera) z nektáru rastlín, zo sekrétov živých častí rastlín, alebo z výlučkov hmyzu cucajúceho rastliny na živých častiach rastlín, ktorý včely zberajú, pretvárajú a obohacujú vlastnými špecifickými látkami, ukladajú, zahusťujú, uskladňujú a ponechávajú v plástoch aby dozrel a vyzrel*“.

V smernici sa okrem toho stanovujú požiadavky na zloženie (na ľudskú spotrebu) a súvisiace požiadavky na označovanie. Uvedené požiadavky musia byť splnené pred tým, ako sa med môže uviesť na trh v EÚ.

Aké sú pravidlá pre obsah cukru v mede?

Prírodné cukry sú jednou z hlavných zložiek medu a môžu byť prítomné v rozličnom množstve v závislosti od rastlinného zdroja. V smernici Rady 2001/110/ES o mede sa stanovujú dve požiadavky na obsah cukru:

1. súčet obsahu fruktózy a glukózy je najmenej 60 g/100 g v prípade kvetového medu a najmenej 45 g/100 g v prípade medovicového medu a súvisiacich zmesí;
2. obsah sacharózy je najviac 5 g/100 g. Pre viaceré konkrétne rastlinné zdroje, ako je sekernica vencová, eukalyptus a levanduľa, sa však stanovili vyššie koncentrácie.

Prečo bol med vybraný na koordinovanú akciu EÚ?

Organizácie výrobcov, ako aj združenia na ochranu spotrebiteľa opakovane vyjadrili obavy v súvislosti s možným falšovaním medu. Tieto obavy boli podložené výsledkami prvého koordinovaného plánu kontrol organizovaných v rokoch 2015 – 2017, z ktorých vyplynulo, že najmenej 14 % kontrolovaných vzoriek nespĺňalo referenčné hodnoty čistoty (odkaz: https://food.ec.europa.eu/safety/agri-food-fraud/eu-coordinated-actions/coordinated-control-plans/honey-2015-17_en), a viacerými oznámeniami v sieti včasného varovania a spolupráce, ktorá uľahčuje výmenu administratívnych informácií a spoluprácu medzi členskými štátmi pri

úradných kontrolách v agropotravinovom reťazci (odkaz: https://food.ec.europa.eu/safety/agri-food-fraud/administrative-assistance-and-cooperation-system_en).

Aké sú najbežnejšie podvodné praktiky týkajúce sa medu?

Med je prírodná látka produkovaná včelami medonosnými. Nesmie sa doň pridávať žiadna zložka (napr. cukor, prídavné látky v potravinách, arómy atď.).

Med možno falšovať pridaním viacerých látok, ako je cukor alebo voda, ale cukor je najbežnejšou prísadou zlej kvality. Lacné cukrové sirupy sa používajú na zvýšenie objemu medu a ich účinné odhalenie zostáva zložitým problémom aj pri použití sofistikovaných metód analýz. Vyhlásenie o rastlinnom zdroji alebo iných vlastnostiach je takisto predmetom podvodných praktík, ktorých cieľom je zmena vnímania spotrebiteľa, pokiaľ ide o kvalitu a hodnotu medu. Med produkovaný v určitej zemepisnej oblasti a splňajúci vymedzené metódy produkcie možno predávať ako kvalitný produkt, ktorý má osobitné vlastnosti (CHOP, chránené označenie pôvodu, alebo CHZO, chránené zemepisné označenie). Keďže med s CHOP/CHZO má vyššiu cenu, predstavuje atraktívny cieľ pre nesprávne deklarovanie pôvodu bežného medu v záujme zvýšenia zisku. Vyhlásenie o zemepisnom pôvode môže byť takisto predmetom falšovania s cieľom obchádzať pravidlá týkajúce sa cieľ. Vyskytujú sa aj iné podvodné praktiky týkajúce sa zloženia alebo označovania, napríklad názov „med“ môže byť nezákonne použitý na označenie produktu, ktorý čiastočne alebo úplne pozostáva z produktu nižšej kvality, akým je „pekársky med“.

Čo stimuluje falšovanie medu?

Výsledkom vlny spotrebiteľského dopytu po prírodných sladidlách je, že globálne ceny medu na trhu sú na najvyššej úrovni za posledné roky. V EÚ dopyt na trhu po mede preyšuje domácu produkciu, pričom značné množstvo medu sa dováža. Jeho trhovú cenu sa výrazne líši podľa aspektov kvality, ktoré nie sú bez dôkladnej analýzy vždy viditeľné alebo merateľné. To vytvára priestor pre zavádzajúce praktiky, ktorých cieľom je neprimerané zvýšenie hospodárskeho alebo finančného zisku. Cenový rozdiel medzi pravým medom a cukrovými sirupmi a ťažkosťi pri odhaľovaní zvyšovania objemu medu pridaním sirupov poskytujú nečestným prevádzkovateľom podnikov atraktívne príležitosti na podvod.

Aké sú priame a nepriame dôsledky falšovania medu pridaním cukrov?

Zatiaľ čo riziko pre zdravie spotrebiteľov sa považuje za nízke (za predpokladu, že pridané cukrové sirupy sú vhodné na ľudskú spotrebu), falšovanie medu pridaním cukrov poškodzuje dôveru spotrebiteľov v potravinový reťazec EÚ a predstavuje výzvu pre prevádzkovateľov a pre dobré meno medu.

Priemerná jednotková hodnota dovážaného medu v EÚ bola v roku 2021 na úrovni 2,17 EUR/kg (okrem medu z Nového Zélandu), zatiaľ čo cukrové sirupy vyrobené z ryže boli dostupné za približne 0,40 – 0,60 EUR/kg. Riedenie medu cukrovými sirupmi predstavuje neoprávnenú výhodu pre podvodníkov. Profesionálnych včelárov v EÚ, ktorí čelia takýmto lacným alternatívam a potenciálne nekalej súťaži zo strany konkurentov, to môže odrádzať od

udržiavania včelárskych činností, čo má zase nepriaznivý vplyv na množstvo medu vyprodukovaného v rámci EÚ.

Je kŕmenie včiel cukrovými sirupmi príčinou falšovania medu?

V niektorých ročných obdobiach môže byť potrebné včely kŕmiť cukrovými sirupmi. Často to prebieha súčasne so zberom medu z úľa s cieľom zaistiť včelám dostatok potravy, aby počas zimy nehladovali. Je dôležité, aby zvyšná potrava pre včely v pláste bola oddelená od ďalšieho medu zberaného na účely predaja, inak potrava pre včely kontaminuje med a získaný produkt nebude v súlade so smernicou EÚ o mede.

Kŕmenie včiel cukrovými sirupmi počas hlavného obdobia vylučovania nektáru by však bolo v rozpore s právnym vymedzením medu. Podľa tohto vymedzenia sa med musí produkovať buď z nektáru rastlín („kvetový med“ alebo „med z nektáru“), alebo zo sekrétov živých častí rastlín, alebo z výlučkov hmyzu cucajúceho rastliny na živých častiach rastlín („medovicový med“).

Aké boli ciele koordinovanej akcie EÚ „Z úľov“?

Akcia bola zacielená na zhromaždenie spravodajských informácií o výskyte nevyhovujúceho medu dovážaného do Únie prostredníctvom odberu vzoriek a analýzy. Analýzy boli zamerané len na odhalenie medu, v prípade ktorého existovalo podozrenie, že doň bol pridaný cukrový sirup (cukrové sirupy). Táto koordinovaná akcia prebiehala v troch fázach:

- zber vzoriek medu na hraniciach EÚ,
- opätovný zber informácií o vysledovateľnosti a
- vyšetrovania v rámci EÚ na mieste dovozu, spracovania, miešania a balenia.

Kto boli aktéri koordinovanej akcie EÚ „Z úľov“ a aké boli ich úlohy?

Akciu iniciovalo a koordinovalo Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre zdravie a bezpečnosť potravín.

Do počiatočnej fázy odberu vzoriek sa dobrovoľne zapojilo 16 členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, Litva, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko), Nórsko a Švajčiarsko. Okrem toho museli stanoviť miesto určenia kontrolovaných zásielok pred zvážením ďalších vyšetrovaní. Ďalšie vyšetrovania sa týkali všetkých členských štátov a štátov EZVO¹, ktoré boli miestom určenia a prijali podozrivé zásielky. Uvedené vyšetrovania sa vykonali na miestach dovozu, spracovania, miešania a balenia.

Orgánom členských štátov a štátov EZVO sa poskytla:

- analytická podpora od vedomostného centra pre potravinové podvody a kvalitu potravín, ktoré prevádzkuje JRC (odkaz: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/food-fraud-quality_en),

¹ EZVO – Európske združenie voľného obchodu (t. j. Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko).

- spravodajská podpora od Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre zdravie a bezpečnosť potravín pri opätovnom zbere informácií od vývozcov aj dovozcov (minulé dovozné operácie zaregistrované v rámci systému TRACES², prípady nesúlady a podozrenia z potravinového podvodu už zaregistrované v rámci siete včasného varovania a spolupráce) a
- spravodajská podpora a podpora pri vyšetrovaní od Úradu pre boj proti podvodom (OLAF) na požiadanie (odkaz: https://anti-fraud.ec.europa.eu/index_en).

Aká bola metodika odberu vzoriek na účely plánu kontrol?

Orgány členských štátov a štátov EZVO odoberali vzorky medu na hraničných kontrolných staniaciach od novembra 2021 do februára 2022. V prípade, že zásielka medu predložená na kontroly dovozu pozostávala z viac než jednej výrobnjej dávky, vzorka sa odoberala len z jednej dávky. Niekoľko alikvotných častí z dávky sa muselo odobrať s cieľom vytvoriť agregovanú vzorku, ktorá sa musela zaslať do JRC na analýzu.

Spolu sa odobralo 320 vzoriek, pričom väčšina pochádzala z Číny (89), Ukrajiny (74), Argentíny (34), Mexika (22), Brazílie (18) a Turecka (15). Väčšina z nich bola deklarovaná ako „viacdruhový“ (77 %) alebo „jednodruhový“ kvetový med (11 %); zvyšok mal neznámy rastlinný pôvod.

Aké analytické metódy a rozhodovacie mechanizmy sa uplatňovali na identifikáciu podozrivých vzoriek medu?

Keďže cukor je hlavnou zložkou medu, môže byť ťažké určiť rozsah akéhokoľvek falšovania pridaním cukrov. Okrem toho je obzvlášť zložitá rozlišovať medzi prirodzene sa vyskytujúcimi cukrami a pridanými cukrami, keďže falšovaný produkt sa môže vyznačovať veľmi podobnými fyzikálnymi a chemickými vlastnosťami.

JRC na odhalenie medu, v prípade ktorého existovalo podozrenie, že obsahuje pridaný cukrový sirup (cukrové sirupy), použilo kombináciu viacerých metód. Použili sa najsofistikovanejšie metódy, aké sú v súčasnosti dostupné. Systém kvality JRC je certifikovaný podľa normy ISO 9001 a určité testovacie činnosti JRC v meste Geel sú akreditované podľa normy ISO 17025:2017. Metódy analýz použité na generovanie vykazovaných údajov však nepatria do rozsahu akreditácie. Túto skutočnosť museli orgány členských štátov zohľadniť pri iniciovaní regulačných opatrení.

Čo vyplýva z výsledkov fázy odberu vzoriek?

Z 320 prijatých vzoriek pri 147 (46 %) existovalo podozrenie, že nie sú v súlade s ustanoveniami smernice EÚ o mede (2001/110/ES), pretože sa odhalil aspoň jeden ukazovateľ zdrojov cudzích cukrov. Použité techniky poskytli kvalitatívne informácie (prítomnosť/nepítomnosť ukazovateľov), a preto nebolo možné odhadnúť množstvo pridaného sirupu v mede.

² TRACES – obchodný kontrolný a expertný systém (https://food.ec.europa.eu/animals/traces_en#about-traces).

Najvyšší počet podozrivých zásielok v absolútnom vyjadrení pochádzal z Číny (66 z 89, 74 %), hoci med pochádzajúci z Turecka (14 z 15, 93 %) mal najvyšší relatívny podiel na podozrivých vzorkách. V prípade medu dovážaného zo Spojeného kráľovstva bola miera podozrenia ešte vyššia (10 z 10, 100 %). Dostupné informácie o vysledovateľnosti však naznačujú, že to mohlo byť spôsobené tým, že med sa vyprodukoval v iných krajinách a ďalej spracoval v Spojenom kráľovstve pred jeho spätným vývozom do EÚ.

Sú výsledky koordinovanej akcie EÚ reprezentatívne pre trh EÚ s medom?

Výsledky nikdy nemali poskytnúť obraz o trhu EÚ s medom, ale predstavu o rozsahu a povahe falšovania dovážaného medu pridaním cukrových sirupov. Vzorky sa odoberali náhodne. Frekvencia odberu vzoriek počas operácie dosiahla 15 % zásielok predložených na kontroly dovozu počas odberu vzoriek, a teda poskytla určitý obraz o obchodných tokoch.

Hoci sa otestoval určitý počet zásielok medu dovážaných na vnútorný trh, získané výsledky odrážajú situáciu počas obdobia odberu vzoriek a nemajú sa zovšeobecniť alebo extrapolovať na iné situácie.

Spolu sa skontrolovalo 123 vývozcov, pričom 70 z nich bolo označených ako vývozcovia, ktorí vyviezli zásielky medu, v prípade ktorých existovalo podozrenie z falšovania pridaním cudzích cukrov. Z 95 dovozcov, ktorí boli predmetom odberu vzoriek, sa dvoch tretín (63 dovozcov) týkal dovoz aspoň jednej zásielky medu, v prípade ktorej existovalo podozrenie z falšovania pridaním cukrov.

Aké sú hlavné závery fázy odberu vzoriek?

Koordinovaná akcia EÚ potvrdila predpoklad, že pri časti medu dovážaného na vnútorný trh existuje podozrenie, že nie je v súlade s ustanoveniami smernice EÚ o mede (2001/110/ES). Pri 46 % analyzovaných vzoriek existovalo podozrenie z nesúladu. Miera podozrenia bola podstatne vyššia než v prípade predchádzajúceho koordinovaného plánu kontrol vykonaných v celej EÚ v rokoch 2015 – 2017, keď 14 % analyzovaných vzoriek nebolo v súlade so stanovenými referenčnými kritériami na posúdenie pravosti medu.

V tejto štúdii sa však použil rozdielny súbor metód so zlepšenou schopnosťou odhaľovania, čím možno vysvetliť tento rozdiel. Analýza stabilného pomeru izotopov uhlíka pomocou metódy EA-IRMS (metóda AOAC 991.41), ktorá sa v minulosti často používala na odhalenie cukrových sirupov vyrobených z kukuričného škrobu alebo cukrovej trstiny, nebola účinná pri odhaľovaní medu, v prípade ktorého existuje podozrenie z falšovania. Môže to naznačovať, že cukrové sirupy vyrobené z kukuričného škrobu alebo cukrovej trstiny sa už nepoužívajú na zvýšenie objemu medu a že ich úplne alebo čiastočne nahradili sirupy vyrobené napríklad z ryže, pšenice alebo cukrovej repy.

Zlepšené, harmonizované a medzinárodne uznávané analytické metódy sú však stále potrebné na zvýšenie schopnosti laboratórií určených na vykonávanie úradných kontrol odhaliť med falšovaný pridaním prispôbovaných cukrových sirupov, ktoré do veľkej miery napodobňujú charakteristický cukrový profil pravého medu.

Čo vyplýva z výsledkov fázy vyšetrovania?

Vyšetrovania sa doteraz týkali 37 prevádzkovateľov, pričom nakoniec sa siedmim z nich uložili sankcie (doteraz) v súvislosti s falšovaním medu pridaním cudzích cukrov.

Ďalšie spravodajské informácie zhromaždené v priebehu koordinovanej akcie EÚ, ktoré sa v súčasnosti prešetrujú, sa týkajú použitia a miešania medu a cukrových sirupov na území EÚ, odstraňovania peľu (ukazovateľa pôvodu) alebo falšovania dokladov priložených k medu s cieľom zakryť jeho pravý pôvod.

Aké sú hlavné závery fázy vyšetrovania?

Väčšina orgánov členských štátov vykonávala vyšetrovania s použitím techník úradných laboratórií, ktoré mali k dispozícii. Tieto techniky sú určené predovšetkým na kontrolu ustanovenia smernice EÚ a mede a považujú sa za menej účinné pri odhaľovaní a preukazovaní sofistikovaného falšovania medu, ak sa používajú samostatne. Zároveň sa ako užitočné na odhalenie podvodníkov ukázali „forenzné vyšetrovania“ (t. j. kombinovanie kontrol na mieste, odberu vzoriek a dôkladného skúmania dokladov, počítačov a telefónnych záznamov).

Na základe uvedeného možno dospieť k záveru, že časť medu dovážaného z krajín mimo EÚ, v prípade ktorého JRC konštatovalo podozrenie z falšovania, zostáva na trhu EÚ prítomná a neodhalená.

Ako sa vykonávajú vyšetrovania úradu OLAF?

Všetky prichádzajúce informácie, ktoré by mohli byť z hľadiska vyšetrovania zaujímavé, analyzuje špecializovaný útvar úradu OLAF s cieľom určiť, či odôvodňujú začatie vyšetrovania alebo prípad koordinácie.

V prípade potvrdenia podozrenia vyšetrovateľa úradu OLAF skúmajú tvrdenia a zhromažďujú dôkazy, ktoré slúžia na zistenie skutočností a vypracovanie podrobnej záverečnej správy. Na tento účel zhromažďujú a analyzujú všetky písomné dôkazy a všetky dostupné údaje a vypočúvajú svedkov a potenciálnych podozrivých. Môžu sa vykonať aj kontroly na mieste.

OLAF vykonáva administratívne vyšetrovania. Výsledky týchto vyšetrovaní sa zasielajú príslušným orgánom. Vyšetrovanie úradu OLAF môže viesť k správne, finančnému, disciplinárnemu alebo súdnemu konaniu. OLAF si pri plnení povinností zachováva integritu, neustrannosť a profesionalitu, pričom rešpektuje práva a slobody fyzických osôb.

Aký právny rámec upravuje intervenciu úradu OLAF v rámci koordinovanej akcie EÚ?

Vyšetrovanie úradu OLAF bolo začaté na základe článku 3 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013 (ďalej len „nariadenie o úrade OLAF“).

Kontrola na mieste a digitálne forenzné zaistenie boli povolené v priebehu vyšetrovania začatého podľa článku 5 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013 a vykonávaného podľa článku 3

nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013, v súlade s článkom 7 ods. 2 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013, v súlade s článkom 3 ods. 2 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013 a článkami 6 a 7 nariadenia (Euratom, ES) č. 2185/96 na základe delegovania právomocí generálneho riaditeľa úradu OLAF podľa článku 17 ods. 6 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013.

Ako OLAF zbiera digitálne dôkazy?

Odborníci úradu OLAF v oblasti digitálnych dôkazov poskytujú vyšetrovateľom úradu OLAF praktickú podporu na účely digitálnej forenznej analýzy (identifikácia, zaistenie, zobrazenie, zber, analýza a zachovanie digitálnych dôkazov). Podrobnejšie informácie sú uvedené v [letáku o digitálnej forenznej analýze](https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/2a0a34af-1c33-4103-80c4-801612c3ae90_en?filename=digital_forensic_leaflet_en.pdf) (https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/2a0a34af-1c33-4103-80c4-801612c3ae90_en?filename=digital_forensic_leaflet_en.pdf).

Aké boli výsledky vyšetrovania úradu OLAF?

OLAF začal prípad koordinácie s cieľom poskytnúť podporu pri vyšetovaní a spravodajské informácie. OLAF úzko spolupracoval so zúčastnenými členskými štátmi a krajinami EZVO, s GR SANTE v rámci Európskej komisie a s JRC. Výsledky forezných vyšetovaní na základe kontroly na mieste, odberu vzoriek a dôkladného preskúmania počítačov a telefónnych záznamov preukázali kolúziu medzi vývozcom a dovozcom týkajúcu sa:

- používania cukrových sirupov na falšovanie medu a zníženie jeho ceny,
- pravidelného využívania analýz v akreditovaných laboratóriách s cieľom prispôbiť med/cukrové zmesi a vyhnúť sa možnému odhaleniu zákazníkmi a oficiálnymi orgánmi pred dovoznými operáciami,
- používania prídavných látok a farbív s cieľom sfalšovať skutočný rastlinný zdroj medu,
- zakrývania skutočného zemepisného pôvodu medu falšovaním informácií o výsledovateľnosti.

Aké opatrenia prijme Komisia na zabezpečenie toho, aby sa med nefalšoval pridaním cukru?

Hlavnú zodpovednosť za zabezpečenie súladu s právnymi predpismi EÚ týkajúcimi sa agropotravinárstva nesú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov. Odhaľovanie a boj proti potravinovým podvodom je zodpovednosťou členských štátov. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov (vrátane dovozcov) pôsobiaci v sektore medu sú povinní vo všetkých fázach výroby, spracovania a distribúcie:

- a) zabezpečiť, že potraviny uvádzané na trh EÚ spĺňajú požiadavky potravinového práva EÚ a vnútroštátneho potravinového práva, ktoré sú relevantné pre ich činnosti, a zabezpečiť, že med, s ktorým obchodujú, spĺňa obchodné normy EÚ;
- b) overovať splnenie takýchto požiadaviek (hlavná zodpovednosť) a
- c) správne identifikovať vlastnosti, zloženie, krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu medu, ktorý umiestňujú na trh EÚ alebo ktorý vyvážajú mimo EÚ.

Výsledky koordinovanej akcie ukazujú, že niektorí prevádzkovatelia potravinárskych podnikov si neplnia hlavnú zodpovednosť, a tým ohrozujú dôveru spotrebiteľov, narúšajú hodnotové

reťazce potravín, vytvárajú nekalú súťaž pre výrobcov a prevádzkovateľov v EÚ a ohrozujú dôveryhodnosť systémov kontroly potravín. Komisia vyzýva hospodárske subjekty, aby dodržiavali súlad s požiadavkami práva EÚ a aby uplatňovali nápravné opatrenia s cieľom riešiť zistené zlé výsledky, ktoré poškodzujú dobré meno sektora medu.

Za odhaľovanie a boj proti potravinovým podvodom sú zodpovedné členské štáty, najmä podľa ustanovení nariadenia o úradných kontrolách. Stanovuje sa v ňom komplexný súbor nástrojov na boj proti podvodom vrátane ustanovení o spolupráci v prípade porušení presahujúcich hranice a Komisii sa v ňom zveruje úloha pri koordinácii a presadzovaní účinného uplatňovania týchto opatrení na úrovni EÚ.

Oficiálne analytické metódy na zistenie pravosti medu síce existujú, ale zaostávajú a nie sú dostatočne citlivé na to, aby odhalili nízke a stredné úrovne falšovania pridaním cukru. Podvodníci preto prispôsobujú úroveň falšovania pridaním cudzích cukrov do medu, aby využili slabé stránky súčasných analytických schopností. Rovnaké analytické obmedzenia platia pre hraničné kontroly. Metódy, ktoré JRC použilo v rámci koordinovanej akcie EÚ, sa ukázali užitočné na identifikáciu podozrení z podvodu, ale ešte nie sú harmonizované ani štandardizované. Takýto program si vyžaduje primerané financovanie a určitý čas, aby sa mohol účinne realizovať v laboratóriách určených na vykonávanie úradných kontrol. Komisia vyzvala členské štáty, aby zintenzívnili kontroly domáceho trhu a hraničné kontroly, túto výzvu však nebude možné maximalizovať bez riešenia uvedených obmedzení.

[Ako bude Komisia spolupracovať s príslušnými orgánmi v tretích krajinách?](#)

Pokiaľ ide o dovoz, Komisia už pridala požiadavku na autentickosť do certifikátu priloženého k dovážanému medu [pozri: vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/36 z 11. januára 2022, ktorým sa mení príloha III k vykonávaciemu nariadeniu (EÚ) 2020/2235, pokiaľ ide o vzory certifikátov na vstup zásielok určitých živých vodných živočíchov a produktov živočíšneho pôvodu do Únie (Ú. v. EÚ L 8 13.1.2022, s. 36)].

Komisia navrhne aj posilnenie kontrol dovozu, ale v tomto bode, na rozdiel od mnohých iných produktov živočíšneho pôvodu, možnosti členských štátov posilniť kontroly identifikovaných podvodníkov pôsobiacich v tretích krajinách bráni neexistencia povinnosti uvedenia prevádzkarní v zozname, ktoré sú oprávnené na vývoz medu do EÚ. Takýmto uvedením v zozname by sa umožnilo uplatňovanie vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2019/1873 zo 7. novembra 2019 o postupoch koordinovaného vykonávania zintenzívnených úradných kontrol produktov živočíšneho pôvodu, zárodočných produktov, vedľajších živočíšnych produktov a zložených produktov príslušnými orgánmi na hraničných kontrolných staniaciach (Ú. v. EÚ L 289, 8.11.2019, s. 50).

A napokon sa Komisia usiluje o spoluprácu s príslušnými orgánmi vyvážajúcich krajín. Všetkým dotknutým krajinám sa oznámia výsledky koordinovanej akcie EÚ a bude sa od nich požadovať, aby vykonali vyšetrovania a uložili primerané sankcie za potvrdené podvody.